

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ ЗА ВІДМОВУ
В ПРАВОСУДДІ - Забезпечення процесуальної
справедливості судами України

Марченко Олег, Партнер
01 жовтня 2021 року
X Щорічний судовий форум АПУ

ЗМІСТ

A. Міжнародні зобов'язання держави України в сфері правосуддя.

[1] Основні джерела

[2] Випадки відмови у правосудді

B. Судова практика

[1] Справа Морган Феніче

[2] Справа про картельну змову

[3] Практика судів ЄС в картельних справах

А. МІЖНАРОДНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДЕРЖАВИ В СФЕРІ ПРАВОСУДДЯ

МІЖНАРОДНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В СФЕРІ ПРАВОСУДДЯ

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

- ARSIWA (2001) - Статті про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння Комісії з міжнародного права ООН (2001)
- Стаття 6 ЄКПЛ – Право на справедливий суд
- Міжнародні договори про захист інвестицій – право на «справедливе та неупереджене ставлення» (fair and equitable treatment)
- *Загальні принципи права та норми міжнародного звичаєвого права* (зокрема, мінімальний стандарт поведження з іноземцями) (Стаття 15 Закону про міжнародні договори – підлягають сумлінному дотриманню згідно із нормами міжнародного права)

МІЖНАРОДНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В СФЕРІ ПРАВОСУДДЯ

ВИПАДКИ ВІДМОВИ У ПРАВОСУДДІ

- Незабезпечення **належного правового процесу (процесуальної справедливості)** - внаслідок *грубих* порушень судового процесу таких, як корупція, нерівне ставлення (дискримінація), порушення права бути почутим, порушення права на захист.
- Судове рішення по суті не відповідає **загальним принципам права** таким як *добросовісність, пропорційність, res judicata*, та *зловживання правом*.
- Процесуальна справедливість (належний процес) має бути забезпеченою державою як в судовому процесі, так і в адміністративних квазі-судових процесах – наприклад, в розслідуванні справ Антимонопольним комітетом України – Стаття 255 Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС

В. СУДОВА

ПРАКТИКА

СУДОВА ПРАКТИКА – СПРАВА МОРГАН ФЕНІЧЕ

СПРАВА МОРГАН ФЕНІЧЕ (№ 817/1200/15)

- Адміністративні суди України скасували 100% штраф проти Морган Феніче на загальну суму УАН 115 млн. за порушення норм валютного права
- Суд застосував *загальні принципи права*, визнав штраф *непропорційним* та таким, який порушує право Морган Феніче мирно володіти майном відповідно до Статті 1 Протоколу 1 ЄКПЛ – суд визнав, що штраф є незаконною конфіскацією майна
- Вперше судами була застосована відома справа ЄСПЛ *Мамідакіс проти Греції*. Вперше суди залучили державу Україна в особі Мін'юсту як третю особу у зв'язку із існуванням пов'язаного міжнародного інвестиційного спору з Україною

СУДОВА ПРАКТИКА – СПРАВА ПРО КАРТЕЛЬНУ ЗМОВУ

ТЮТЮНОВІ ВИРОБНИКИ
ПРОТИ КОМІТЕТУ [2]

- Втручання в розслідування справи Генпрокуратури та Національної поліції – кримінальні справи та збройні обшуки в Комітеті, публічні заяви з боку Генпрокурора та очільника МВС, що Комітет має змусити тютюнові компанії зруйнувати монополію Тедіс України – порушується право учасників на розгляд справи *незалежними* уповноваженими Комітету
- В Рішенні Комітет не пояснив, як були визначені штрафи, чим порушив право учасників картельної змови на *рівне ставлення* перед законом та право на *ефективний захист*. Комітет має дуже широку дискрецію у визначенні суми штрафів в справах про картельні змови, але не може *зловживати* нею

СУДОВА ПРАКТИКА – ПРАКТИКА СУДІВ ЄС

ПРАКТИКА СУДІВ ЄС В КАРТЕЛЬНИХ СПРАВАХ

- *HSBC Holdings plc. v. EU Commission* (Рішення від 24 вересня 2019 року, Справа T-105/17). Загальний Суд ЄС скасував EUR 33,6 млн штраф на HSBC (картельна змова з метою маніпуляції ставками LIBOR)
- Комісія не пояснила, чому застосувала до HSBC відмінний понижуючий коефіцієнт 98,849% - тим самими Комісія порушила фундаментальне право компанії HSBC на *ефективний судовий захист* на підставі *права на рівне ставлення* перед законом
- Для порівняння, АМКУ ніколи не пояснює, яким чином він визначає суму штрафів. Відповідно до принципів *процесуальної справедливості*, суди України мали б скасовувати усі рішення АМКУ

ЗАПИТАННЯ?